

ویژه نامه مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی ایران، سال ۱۴۰۳ یازدهمین کنگره سالیانه اخلاق و پزشکی ایران و هشتمین کنگره اخلاق پرستاری ایران

سخنرانی

اخلاقیات در تحقیقات توان بخشی:

مروری بر نگرانی‌ها، چالش‌ها و اصول اخلاقی

شیما شیراوزن*

چکیده

افزایش آمار ناتوانی‌ها، توجهات جهانی را به سوی اجرای اقدامات مؤثر برای پیشگیری از بروز ناتوانی‌ها، مدیریت ناتوانی‌های رخ داده و توان بخشی افراد ناتوان جلب کرده است. این اقدامات در صورتی مؤثر خواهند بود که مبتنی بر شواهد حاصل از تحقیقات باکیفیت باشند. یکی از اصول اساسی در تضمین کیفیت تحقیقات توان بخشی، رعایت اصول اخلاقی است که ضمن افزایش کیفیت یک مطالعه، پاسخ‌گوی نیازهای افراد ناتوان و حامی حقوق آن‌ها باشد. با وجود این، در مطالعات صورت گرفته، اصول اخلاقی در تحقیقات توان بخشی، کمتر در کانون توجه قرار گرفته و دیدگاه جامعی درباره چالش‌ها و اصول اخلاقی ارائه نشده است. این مطالعه، با هدف مروری بر نگرانی‌ها، چالش‌ها و اصول اخلاقی مرتبط با تحقیقات توان بخشی صورت گرفته است. این مرور روایتی، با هدف دستیابی به شواهد موجود در زمینه اخلاق در تحقیقات توان بخشی انجام شده است؛ از این رو، کلیدواژه‌های فارسی و انگلیسی شامل اخلاق، اصول اخلاقی، چالش، نگرانی، تحقیق، توان بخشی، افراد ناتوان، Rehabilitation, Ethic, Code of Conduct, Study, Research, Disability, People with Disability Concern, Issue, Challenge در پایگاه‌های داده‌ی PubMed و Embase و Web of Science تا سال ۲۰۲۴ جست‌وجو شدند. جست‌وجوی دستی از طریق موتور جست‌وجوگر Google Scholar و لیست منابع مقالات بسیار مرتبط و مجلات کلیدی انجام شد. از میان ۱۵۰ مطالعه‌ی استخراج شده، در غربالگری اولیه ۲۱ مقاله برای مطالعه‌ی تمام متن انتخاب شدند. در نهایت، نه مطالعه بر اساس معیارهای ورود، اعم از مرتبط بودن با موضوع تحقیق، فارسی‌زبان یا انگلیسی‌زبان بودن و امکان دسترسی به تمام متن مقاله، در گزارش نهایی وارد شدند. یافته‌ها بیانگر آن بود که اصول و قواعد اخلاقی در تحقیقات توان بخشی، نسبت به سایر تحقیقاتی که در گروه‌های آسیب‌پذیر صورت گرفته، کمتر در کانون توجه بوده است. در کنار چهار اصل اخلاقی، این حیطه از تحقیقات، نیازمند توجه بیشتر به حیطه‌های مختلف نظیر نحوه‌ی ارزیابی توانایی قدرت تصمیم‌گیری افراد ناتوان برای شرکت داوطلبانه در تحقیق و اخذ رضایت آگاهانه است. مشکلاتی مانند اختلالات شناختی، اختلالات تکلم و گستردگی علائم و عوارض می‌تواند محققان را در طراحی و اجرای تحقیقات با چالش مواجه کند و کیفیت مطالعات

تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۰۲/۲۰

۱. استادیار گروه پرستاری، دانشگاه علوم توان بخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.

نویسنده مسئول:

Email: Shimashirozhan@gmail.com

کنگره سالیانه
اخلاق پزشکی و پرستاری ایران

را تحت تأثیر قرار دهد. مهم‌ترین نگرانی اخلاقی در انجام‌دادن تحقیقات توان‌بخشی، کاهش کیفیت تحقیقات توان‌بخشی به دلیل دشواری‌هایی است که در اجرای این شکل از مطالعات وجود دارد. محققان باید قبل از شروع تحقیقات، با این چالش‌ها آشنا و با تعهد اخلاقی در اجرای اصولی، وارد عرصه‌ی تحقیقات توان‌بخشی شوند. تدوین استانداردها و قواعد اخلاقی برای این گروه از افراد آسیب‌پذیر و نظارت کمیته‌های اخلاق می‌تواند گامی مؤثر برای ارتقاء اصول اخلاقی و کیفیت تحقیقات توان‌بخشی باشد. نتایج این تحقیق می‌تواند به محققان و مدیران و سیاست‌گذاران، در این باره یاری رساند. پیشنهاد می‌شود محققان در آینده، به تدوین چهارچوب‌های اخلاقی بیشتر توجه کنند.

واژگان کلیدی: اخلاق، افراد ناتوان، تحقیقات ناتوانی، توان‌بخشی، کدهای اخلاقی.

Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine, 2025, Vol. 17, Supplement 11th Annual Iranian Congress of Medical Ethics and 8th Nursing Ethics Congress

Oral Presentation

Ethics in Rehabilitation Research: A Review of Concerns, Challenges, and Ethical Principles

Shima Shirozhan *¹

Published: 10 May 2025

*1. Assistant Professor,
Department of Nursing,
University of Social Welfare and
Rehabilitation Science, Tehran,
Iran.*

**Corresponding Author*

Email: Shimashirozhan@gmail.com

Abstract

The rising prevalence of disabilities worldwide has drawn significant attention to the need for effective measures in preventing disabilities, managing existing conditions, and rehabilitating individuals with disabilities. These efforts can only be effective if grounded in evidence derived from high-quality research. A fundamental aspect of ensuring research quality in rehabilitation is adherence to ethical principles, which not only improve the study's quality but also safeguard the rights and address the needs of individuals with disabilities. Despite its importance, ethical considerations in rehabilitation research have received insufficient attention, and there is a lack of comprehensive insights into the challenges and ethical principles specific to this field. This study aims to review the concerns, challenges, and ethical principles pertinent to rehabilitation research. This narrative review synthesizes existing evidence on ethics in rehabilitation research. A systematic search was conducted using English keywords such as "Ethics," "Rehabilitation," "People with Disabilities," "Disability," "Research," "Study," "Code of Conduct," "Challenge," "Issue," and "Concern" in databases including PubMed, Embase, and Web of Science up to the year 2024. Additional searches were performed via Google Scholar and the reference lists of relevant articles and key journals. From 150 extracted studies, 21 articles were selected for full-text review after initial screening. Ultimately, nine studies meeting inclusion criteria (relevance, English language, and full-text access) were included in the final analysis. The findings revealed that ethical principles and guidelines in rehabilitation research receive less attention compared to research involving other vulnerable groups. In addition to the four primary ethical principles, rehabilitation research requires greater focus on specific areas, such as assessing the decision-making capacity of individuals with disabilities for voluntary participation and obtaining informed consent. Challenges including cognitive impairments, speech disorders, and the complexity of symptoms and their effects create difficulties for researchers in study design and execution, thereby impacting research quality.

A critical ethical concern in rehabilitation research is the potential decline in research quality due to inherent challenges in conducting studies with individuals with disabilities. Researchers must be aware of these challenges before initiating their studies and approach rehabilitation research with a strong commitment to ethical practices. Establishing standards and ethical guidelines for this vulnerable population, along with oversight by ethics committees, can significantly enhance the ethical standards and quality of rehabilitation research. The findings of this review can assist researchers, managers, and policymakers in addressing these issues. Future efforts should prioritize the development of robust ethical frameworks for rehabilitation research.

Keywords: Rehabilitation, Disability studies, People with disabilities, Ethics, Codes of ethics.